Raadsvoorstel

Onderwerp:	Vaststelling koersdocument Culemborg Vol Energie 2027-2032
Portefeuillehouder:	M. Peters
Datum college besluit:	12 oktober 2026
Behandelend ambtenaar:	M. Schreuders
Registratienummer:	GZDGCB2831911/2834524

Inleiding

Culemborg staat voor een nieuwe fase in de energietransitie. De reductie van onze CO_2-uitstoot is nog onverminderd het lange termijn doel. Maar, mede door de snelle elektrificatie van ons energiegebruik, wordt onze inzet voor de komende jaren meer bepaald door de vraag hoe energie betaalbaar, betrouwbaar en beschikbaar blijft voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Netcongestie raakt woningbouw, bedrijfsuitbreidingen, laadvoorzieningen en verduurzaming. Tegelijkertijd staat de betaalbaarheid van energie onder druk en moet de gemeente uiterlijk eind 2027 een warmteprogramma vaststellen.

Om richting te geven aan deze samenhangende opgaven is dit koersdocument als kader voor het Energieprogramma Culemborg Vol Energie 2027-2032 opgesteld. Het koersdocument beschrijft de visie op het energiesysteem van de toekomst. En formuleert de leidende principes en de strategische richting voor energie van de thema's wonen, werken en mobiliteit. Daarmee vormt het document het inhoudelijke kader voor het Energieprogramma en voor het wettelijk verplichte warmteprogramma.

Het koersdocument is een kader en geen uitvoeringsprogramma. De koers wordt na vaststelling uitgewerkt in concrete doelen, maatregelen, projecten, organisatie, middelen en monitoring. De gemeenteraad wordt daarom gevraagd de koers vast te stellen. Het college zal deze uitwerken in het Energieprogramma.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. Het koersdocument als richtinggevend kader voor het Energieprogramma Culemborg Vol Energie 2027-2032 vast te stellen.

Argumenten

1.1 Het koersdocument geeft richting aan de ontwikkeling van het toekomstige energiesysteem.

Culemborg staat voor een aantal samenhangende energieopgaven. Het elektriciteitsnet loopt tegen grenzen aan, energieprijzen staan onder druk, het gebruik van fossiele energie moet worden afgebouwd en uiterlijk eind 2027 moet een warmteprogramma worden vastgesteld. Tegelijkertijd groeit de vraag naar energie door woningbouw, economische ontwikkeling, elektrificatie van mobiliteit en de verduurzaming van woningen en bedrijven. Deze ontwikkelingen vragen om keuzes over de inzet van schaarse netcapaciteit, de ontwikkeling van duurzame energieopwek, warmteoplossingen, energieopslag, laadinfrastructuur en de toekomstige inrichting van het energiesysteem.

Het koersdocument beschrijft de gezamenlijke visie op het energiesysteem van de toekomst: een betaalbaar, betrouwbaar en fossielvrij energiesysteem dat voorziet in de energiebehoefte van wonen, werken en mobiliteit. Daarnaast legt het document de ambitie vast om energie toegankelijk te houden voor alle inwoners en ondernemers, de afhankelijkheid van fossiele energie te verminderen en de lokale energieonafhankelijkheid te vergroten. De leidende principes geven richting aan de wijze waarop keuzes worden gemaakt, met aandacht voor toekomstgerichtheid en adaptiviteit, sociale rechtvaardigheid en betaalbaarheid, actieve regie en maatschappelijke meerwaarde. Daarmee biedt het koersdocument zowel een samenhangend toekomstbeeld als een afwegingskader voor de keuzes die de komende jaren nodig zijn rond energie-infrastructuur, warmte, duurzame opwek, opslag, mobiliteit, ruimtelijke ontwikkeling en de inzet van publieke middelen.

1.2 Het koersdocument vormt de inhoudelijke basis voor het Energieprogramma en het warmteprogramma.

Het koersdocument legt de visie, ambities, leidende principes en strategische doelen vast voor de ontwikkeling van het energiesysteem van Culemborg. Daarmee biedt het een inhoudelijk vertrekpunt voor de verdere uitwerking van het Energieprogramma. In het Energieprogramma worden de visie en ambities vertaald naar operationele doelen, programmalijnen, projecten en activiteiten rond de maatschappelijke thema's wonen, werken en mobiliteit. Ook het wettelijk verplichte warmteprogramma wordt binnen deze structuur uitgewerkt, zodat warmte, elektriciteit, mobiliteit, netcongestie en betaalbaarheid in samenhang kunnen worden beschouwd. Daarmee ontstaat één integraal programma dat richting geeft aan de uitvoering van de energietransitie in Culemborg. Dit voorkomt dat afzonderlijke opgaven los van elkaar worden ontwikkeld.

1.3 De koers sluit aan bij de specifieke opgaven en identiteit van Culemborg.

Het koersdocument adresseert de lokale opgaven rondom netcongestie, energiearmoede, de bestaande warmtenetten van Thermo Bello en Ennatuurlijk, woningbouw, verduurzaming van woningen en bedrijven en de groei van duurzame mobiliteit. De in het koersdocument geformuleerde aanpak past bij de schaal, gemeenschapskracht en praktische werkwijze van Culemborg. Onder meer Liander, ondernemersverbanden, Woningcorporatie Kleurrijk Wonen en samenwerkingspartners, zoals de inwonersinitiatieven Vrijstad Energie, Warm Westerkwartier, Warm Molendijkzicht, zijn betrokken bij de totstandkoming hiervan en worden ook betrokken bij de uitwerking van het Energieprogramma.

1.4 Vaststelling door de raad geeft vooraf richting aan de verdere uitwerking.

De raad heeft tijdens de beeldvormende avond op 17 september waardevolle input geleverd op het eerste concept van het Koersdocument. Dit heeft geleid tot diverse aanscherpingen en aanvullingen in o.a. de formulering en toelichting van de visie en ambitie en de leidende principes.

Met vaststelling van het koersdocument bepaalt de gemeenteraad de inhoudelijke kaders voordat concrete programmalijnen, projecten, middelen en investeringskeuzes worden uitgewerkt. Daarmee wordt de raad vroegtijdig in positie gebracht en kan het college, binnen de door de raad vastgestelde kaders, het Energieprogramma concreet vormgeven.

Kanttekeningen

1.1 Het koersdocument bevat nog geen uitvoeringsmaatregelen of financiële claim.

Het document bepaalt de richting, maar bevat nog geen definitieve projectkeuzes, planning of begroting. Deze onderdelen worden door het college verder uitgewerkt in het Energieprogramma. Indien nodig worden projecten of maatregelen die niet binnen de bestaande (financiële) kaders vallen afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

Bij het Energieprogramma hoort een financieel kader dat inzicht geeft in de middelen die nodig zijn om de doelen en activiteiten uit te voeren. Uitgangspunt is dat we hiervoor gebruikmaken van de bestaande middelen die de gemeente ontvangt van het Rijk voor de uitvoering van de energietransitie. Hieronder vallen onder andere middelen voor de aanpak van energiearmoede, het lokale isolatieprogramma (SPUK LAI) en de versterking van de gemeentelijke uitvoeringscapaciteit (CDOKE). Deze middelen vormen de basis voor de uitvoering van het programma in de komende jaren.

Dit koersdocument biedt daarmee een samenhangend kader voor de inzet van bestaande middelen. Mocht tijdens de verdere uitwerking blijken dat aanvullende investeringen noodzakelijk zijn om de doelstellingen te realiseren, dan worden deze via een afzonderlijk voorstel en de bijbehorende interne financiële processen, ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

1.2 De ontwikkeling van het energiesysteem kent onzekerheden.

Wetgeving, energieprijzen, netcapaciteit, technologie en financieringsmogelijkheden veranderen snel. Dit kunnen we ook met het koersdocument niet allemaal vooraf definiëren. Het Energieprogramma moet daarom ruimte bieden voor monitoring, leren en periodieke bijsturing.

Het koersdocument legt daarom bewust de strategische koers vast, terwijl het Energieprogramma adaptief wordt ingericht zodat nieuwe inzichten, praktijkervaringen en veranderende omstandigheden kunnen worden verwerkt zonder de gekozen richting los te laten.

1.3 De gemeente kan de opgaven niet zelfstandig oplossen.

Voor planvorming en uitvoering is samenwerking nodig met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, Liander, buurgemeenten, provincie en Rijk. Een groot deel van de voortgang in de energietransitie blijft afhankelijk van besluiten en (financiële) middelen van deze partners.

1.4 Transitievisie Warmte vervalt bij vaststellen Energieprogramma

Het (verplichte) Warmteprogramma is de opvolger van de huidige Transitievisie Warmte. Het Warmteprogramma wordt onderdeel van het Energieprogramma. De gemeenteraad zal over het door het college vastgestelde programma worden geïnformeerd (gepland eind eerste kwartaal 2027). Tevens wordt de raad dan voorgesteld om de bestaande Transitievisie Warmte in te trekken. Hiervoor is een raadsbesluit nodig, omdat deze visie ook destijds door de raad is vastgesteld. Daarmee vervalt ook de doelstelling om in 2040 energieneutraal te zijn. In het Energieprogramma worden nieuwe concrete tussendoelen geformuleerd om voortgang te kunnen monitoren.

Kosten, Baten, Dekking

Aan de vaststelling van het koersdocument zijn geen directe financiële consequenties verbonden. Zie ook kanttekening 1.1.

Personele en/of Juridische gevolgen

De vaststelling van het koersdocument heeft geen directe personele gevolgen. De personele inzet voor programmasturing en uitvoering wordt betrokken bij de uitwerking van het Energieprogramma.

Juridisch is het koersdocument een beleidsmatig kader. Het warmteprogramma wordt uitgewerkt overeenkomstig de wettelijke vereisten. Eventuele benodigde besluiten die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie of de Wet collectieve warmte, zoals het formeel aanwijzen van een warmtebedrijf voor bestaande warmtenetten in Culemborg, volgen de daarvoor geldende procedures.

Communicatie en Burgerparticipatie

Bij de voorbereiding van het koersdocument zijn interne en externe stakeholders betrokken. Het koersdocument is op 17 september 2026 beeldvormend met de gemeenteraad besproken. De input die daarbij is opgehaald is zoveel als mogelijk verwerkt. Een deel van de reacties die zijn opgehaald waren dusdanig concreet dat die worden betrokken bij de uitwerking van het Energieprogramma (zie bijlage 2).

Daarnaast zijn reacties opgehaald bij Liander, ondernemersverbanden, Woningcorporatie Kleurrijk Wonen en samenwerkingspartners, zoals de inwonersinitiatieven Vrijstad Energie, Warm Westerkwartier, Warm Molendijkzicht.

Bij de verdere uitwerking van het Energieprogramma (inclusief warmteprogramma) worden inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en uitvoeringspartners opnieuw betrokken.

Bijlagen:

1. Versie V1.0 Koersdocument Energieprogramma (GZDGCB2831911/2834859)
2. Overzicht verwerking raadsbijeenkomst 17 september (GZDGCB2831911/2834671)

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB2831911/2834524

De gemeenteraad van de gemeente Culemborg besluit:

1. Het koersdocument als richtinggevend kader voor het Energieprogramma Culemborg Vol Energie 2027-2032 vast te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 26 november 2026.

De griffier	De voorzitter
D.M van der Harst	M.A. Mulder